

วิธีการดำเนินการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งในระหว่างที่ผ่านมาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่ ยังมีได้จัดไว้อย่างมีระบบที่ชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้แนวปฏิบัติระหว่างสถาบันของรัฐและเอกชนยังมีความแตกต่างกันด้วย การดำเนินการจะเน้นหนักไปทางด้านการควบคุมการจัดตั้งสถาบันและการขอเปิดดำเนินการเป็นหลัก การควบคุมด้านมาตรฐานในการดำเนินการและการติดตามผลการดำเนินการยังมีอยู่น้อยมาก เป็นผลให้คุณภาพมาตรฐานการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาอาจมีความแตกต่างกันได้ และมีได้มีการกำหนดว่า มาตรฐานขั้นต่ำของการดำเนินการเป็นอย่างไรโดยชัดเจน จึงเป็นการยากในการปฏิบัติ

ดังนั้นการวิจัยนี้ จึงเป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่มุ่งหมายจะพัฒนารูปแบบ กลไก และวิธีการที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจะอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่างๆ ที่มีพัฒนาการของระบบอุดมศึกษาและงานมาตรฐานการศึกษามาเป็นเวลานาน แล้วนำผลของการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพของประเทศต่าง ๆ มาพัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับระบบอุดมศึกษาไทย ทั้งนี้ หลังจากที่ได้รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้นแล้วได้ทำการทดสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic research) ที่ Guba และ Lincoln (1979) ได้เสนอไว้หลายรูปแบบ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้ใช้แบบวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) ตามแนวคิดของ Eisner (1976) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงธรรมชาติรูปแบบหนึ่งที่ใช้ดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความถูกต้องของสิ่งที่นำเสนอ ทั้งนี้ผลการประเมินที่เกิดจากความรู้อย่างประสพการณ์ และดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิจะนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบที่พัฒนาขึ้นให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

หลักการของวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแนวคิดของ Eisner เป็นรูปแบบการวิจัยอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากรูปแบบการประเมินผลอื่น ๆ โดย Eisner (1976 : 192-3) ผู้พัฒนาแนวคิดนี้ขึ้นได้ชี้ถึงปัญหาที่การวิจัยทางการศึกษามักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการเชิงปริมาณมากเกินไป ทั้ง ๆ ที่เรื่องราวทางการศึกษาหลายเรื่องเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งนี้ Eisner เชื่อว่าการรับรู้สิ่งใด ๆ ก็ตามด้วยความเท่าทันเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นผู้รู้ (Connoisseurship) โดยเหตุนี้แนวทางการประเมินผลทางการศึกษาตามแนวคิดของ Eisner จึงมีลักษณะพื้นฐานต่างจากแนวทางอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่มีได้เน้นสัมฤทธิผลของวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินแบบอิงการตัดสินใจ (Decision-making model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้รู้ หรือผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำขึ้นมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือกับกระบวนการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากในการวัดคุณค่าไม่ว่าจะประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ นอกจากการใช้วิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒินั้นเองเป็นเครื่องมือการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรมและมีวิจารณญาณที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High credibility) ของวิชาชีพนั้น ๆ เป็นสำคัญ

โดยที่การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ไม่อาจวัดหรือประเมินได้โดยวิธีอื่นอย่างเหมาะสม และไม่สามารถนำไปทดสอบใช้ในสภาพจริงได้ จึงต้องนำเอาวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตามหลักการดังกล่าวข้างต้น

วิธีการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้คือการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย รวมทั้งของประเทศไทย แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นสำคัญขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเน้นหนักในการใช้ข้อมูลสถิติที่มีอยู่จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในลักษณะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารในแนวลึก พร้อมทั้งข้อมูลที่ได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒินำมาประกอบกันเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1.1 แบบสอบถามทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เสนอให้พิจารณา
- 1.3 การจัดประชุมเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่นำเสนอโดยอิสระ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ รูปแบบหรือระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน รวมทั้งของประเทศไทย การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้กระทำโดยการรวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ โครงสร้างการบริหาร วิธีดำเนินการ และหลักเกณฑ์การดำเนินการต่าง ๆ ที่ประเทศต่างๆ ได้จัดทำขึ้นขึ้นด้วยการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีเอกสารข้อมูลรวมทั้งสิ้นประมาณ 150 ชิ้น รวมทั้งการสอบถามจากผู้รู้ในเรื่องการกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศด้วยดังนี้

2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา ศึกษาจากระบบขององค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานและการรับรองวิทยฐานะต่าง ๆ เช่น Council on Postsecondary Accreditation (COPA) รวมทั้งองค์กรระดับชาติ ระดับภูมิภาค และองค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาอีกประมาณ 50 แห่ง

2.2 ประเทศอังกฤษ ศึกษาจากระบบของสภาการประสาธน์ปริญญา หน่วยจัดสรรงบประมาณสถาบันอุดมศึกษา และสภาอธิการบดี เป็นต้น

2.3 ประเทศญี่ปุ่น ศึกษาจากรายงานของกระทรวงการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม และสมาคมรับรองวิทยฐานะมหาวิทยาลัยญี่ปุ่น

2.4 ประเทศออสเตรเลีย ศึกษาจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดขึ้นโดยสภาอธิการบดี Register of Australian Tertiary Awards (RATE) และระบบงานของแผนกการศึกษา จ้างงานและฝึกอบรม (Department of Education Employment and Training)

2.5 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ศึกษาจากเกณฑ์การปฏิบัติในการกำกับดูแลด้านคุณภาพการศึกษาที่กำหนดโดยที่ประชุมถาวรรัฐมนตรีศึกษาและวัฒนธรรม และเกณฑ์ที่กำหนดโดยที่ประชุมอธิการบดี

2.6 ประเทศไทย ศึกษาจากเอกสาร กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติหลักสูตร การรับรองวิทยฐานะและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย และสภาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งของสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพอยู่ในขณะนี้

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารได้เน้นสาระสำคัญของเรื่องต่อไปนี้

- 1) พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งทางด้านแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและหลักการของการอุดมศึกษา
- 2) โครงสร้างและการบริหารของการดำเนินการ การจัดองค์การของการประกันคุณภาพ
- 3) วิธีการดำเนินการที่ใช้ในการประกันคุณภาพ
- 4) หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐานและการรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษา
- 5) ประเด็นพิจารณาอื่น ๆ ประกอบการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ ทั้งในประเด็นของหลักการ โครงสร้างและการบริหาร วิธีดำเนินการและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนองค์ประกอบของคณะกรรมการต่าง ๆ และการจัดองค์การการบริหารโดยละเอียดแล้วใช้ความรู้จากการศึกษาวิเคราะห์นั้นไปพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้หลักการของ Miles และ Huberman (1984) ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ

3.1 การตัดทอนข้อมูล (Data - reduction) โดยการนำข้อมูลดิบที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาประมวลให้ชัดเจน แล้วจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นของแต่ละประเทศและเฉพาะในประเด็นหลักที่สำคัญ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อศึกษาในขั้นต่อไปได้โดยสะดวก

3.2 การจัดระเบียบข้อมูล (Data - display) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3.1 มาสรุปรวม ให้เป็นหมวดหมู่ โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 หมวดคือ หลักการ โครงสร้าง และการบริหาร วิธีดำเนินการและเกณฑ์การปฏิบัติจากนั้นได้นำไปเปรียบเทียบระบบการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อหาลักษณะร่วมกันที่สำคัญของทุกประเทศ

3.3 การกำหนดข้อสรุป (Conclusion Drawing) โดยการนำเอาผลของการศึกษาทั้ง 4 ประเด็นหลักออกมาวิเคราะห์และสรุปหาลักษณะที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นหลักการในการสร้างแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยต่อไป

4. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ ประเทศต่าง ๆ ได้นำมาประมวลขึ้นเป็นรูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งในรูปแบบดังกล่าวจะมีขอบเขตและองค์ประกอบสำคัญดังนี้

- 4.1 หลักการและแนวคิดพื้นฐานของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 4.2 โครงสร้างของการดำเนินการและการบริหารรวมถึงความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานกลาง สถาบันและสมาคมวิชาชีพ
- 4.3 วิธีการดำเนินการในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 4.4 แนวทางในการกำหนดเกณฑ์ว่าด้วยคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาค่าดำเนินการ
- 4.5 ประเด็นพิจารณาเชิงบริหารอื่น ๆ และตัวอย่างของแบบการศึกษาตนเอง และเกณฑ์การดำเนินการต่าง ๆ

5. การทดสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

โดยที่รูปแบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นนี้ เกิดจากการศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลของระบบการประกันคุณภาพและเกณฑ์การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของประเทศต่าง ๆ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบนี้ก็ได้คำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นไปได้ รวมทั้ง สภาพการณ์ของระบบอุดมศึกษาไทยในทุกด้านอยู่แล้ว แต่เพื่อให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ก็ควรที่จะมีการนำไปทดสอบและใช้งานในสภาพจริง แต่เนื่องจากในสภาพที่เป็นจริงไม่ อาจกระทำได้อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องเวลา งบประมาณ ของสถาบันต่าง ๆ รวมทั้ง จะต้องมีความกระทบกับการดำเนินงานหรือเพิ่มงานให้กับฝ่ายต่าง ๆ ของสถาบันอยู่ด้วย ซึ่งจะเป็น เหตุให้ไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่อันจะเป็นผลให้การทดลองไม่ได้ผลตามสภาพที่เป็นจริง

ดังนั้น เพื่อให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการที่จะนำไปใช้งานในสภาพจริงมากที่สุด จึงใช้วิธีทดสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยวิธีการประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นผู้ทำการประเมินแล้ว แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ รูปแบบที่นำเสนอทั้งนี้โดยถือว่าคุณสมบัติประสิทธิภาพ และการได้รับการยอมรับนับถือจากนักวิชาการ วิชาชีพของผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินนั้น จะเป็นเครื่องมือ

ที่สำคัญในการประเมินตามหลักการของวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) ที่ Eisner (1976) ได้พัฒนาขึ้นตามที่ได้อธิบายมาแล้ว

วิธีการประเมินของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ชำนาญการเฉพาะทางนี้ เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษาวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิ วิชา กษ วิจารณ์ ตีชม ในตัวรูปแบบที่นำเสนออย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการวิจัยอย่างหนึ่งในการวิจัยแบบนี้ ข้อวิพากษ์ วิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงเกิดจากความรู ประสพการณ์ที่มีอยู่ในตัวในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับระบบการรักษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

ในการดำเนินการเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนา มานั้น ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ดังนี้

5.1 หัวข้อการประเมิน โดยที่โครงสร้างของรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) โครงสร้างและการบริหาร 3) วิธีดำเนินการ 4) หลักเกณฑ์การดำเนินการ ดังนั้นในการจัดทำแบบสอบถาม หรือการ ดำเนินการประชุมเพื่อขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจึงได้เน้นแนวการขอความคิดเห็นและการ วิพากษ์ วิจารณ์ต่าง ๆ ใน 4 ประเด็นหลักดังกล่าว นอกจากนี้แล้วยังได้สอบถามความคิดเห็น ในเชิงของความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้งานอีกด้วย

5.2 คุณสมบัติและจำนวนของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะทำหน้าที่ประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้น ได้ กำหนดให้มีคุณสมบัติอย่างน้อยดังนี้

5.2.1 เป็นนักวิชาการด้านอุดมศึกษา หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้าน การ ประเมินผลการศึกษาเป็นอย่างดี หรือ

5.2.2 เป็นผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ระดับหัวหน้า ภาควิชาขึ้นไป ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการมาแล้ว

5.2.3 เป็นผู้แทนสมาคมวิชาชีพหรือนักวิชาชีพที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพ และมีพื้นฐานทางการศึกษาหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบอุดมศึกษา หรือ

5.2.4 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในวงการอุดมศึกษาที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

จากคุณสมบัติดังกล่าวทำให้สามารถกำหนดตัวผู้ทรงคุณวุฒิที่จะทำหน้าที่ประเมิน รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่นำเสนอได้ทั้งสิ้น 60 คน โดยจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม

ผู้บริหาร จำนวน 23 คน กลุ่มนักวิชาการอุดมศึกษา 18 คน และกลุ่มนักวิชาชีพ 19 คน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิโปรดดูภาคผนวกที่ 1)

5.3 การพัฒนาแบบสอบถาม

เพื่อให้รูปแบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นได้มีการตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยถี่ถ้วน การพัฒนาแบบสอบถามและประเด็นคำถามในส่วนที่ต้องการทราบข้อคิดเห็นต่าง ๆ จึงต้องพิจารณาโดยถี่ถ้วน ให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา สามารถบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการทราบความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเนื้อหาของแบบสอบถามจะครอบคลุมประเด็นสำคัญของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นและแสดงให้เห็นโดยชัดเจนถึงความต้องการความคิดเห็น และข้อเสนอแนะโดยครบถ้วน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดความคิดเห็นและทัศนคติตามแนวทางของลิเกอร์ต์ (Likert's scale) โดยในแบบสอบถามจะมีคำถามทั้งหมด 4 หัวข้อหลัก และมีข้อย่อยของแต่ละข้อ ได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินทั้งในด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยมีระดับการประเมิน 4 ระดับ ตั้งแต่ 1-4 ในแต่ละข้อ และในแต่ละด้าน โดยค่าคะแนน 4 หมายถึงมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด แล้วลดลงตามลำดับจนถึง 1 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่ามีความไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และมีความเป็นไปได้น้อยมาก

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดในประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นให้ชัดเจนขึ้นนอกเหนือจากแบบสอบถามเชิงปริมาณในส่วนที่ 1 คำถามปลายเปิดมีประเด็นคำถามทั้งหมด 22 ประเด็น

(ตัวอย่างแบบสอบถามได้แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2)

5.4 การเก็บข้อมูลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ หรือข้อสังเกตต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิได้กระทำไป 2 รูปแบบ คือ

5.4.1 จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามที่ได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกสรรตามเกณฑ์คุณสมบัติดังกล่าวแล้ว จำนวน 60 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 41 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68 จำแนกได้เป็นผู้บริหาร จำนวน 16 คน นักวิชาการอุดมศึกษาจำนวน 12 คน และนักวิชาชีพ 13 คน

ได้มีการบันทึกเสียงการประชุม และจัดบันทึกรายงานการประชุมเพื่อนำ
ข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากการประชุมมาใช้ประกอบในการกำหนดรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ต่อไป (รายงานการประชุมอยู่ในภาคผนวกที่ 3)

5.4.2 จากการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมที่ผู้วิจัยได้จัดให้มีขึ้น (ก่อน
การประชุมได้จัดส่งสรุปข้อมูลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา รูปแบบการประกันคุณภาพการ
ศึกษาที่พัฒนาขึ้น และแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนการประชุม)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งมีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้นำมา
ประมวลและวิเคราะห์ร่วมกับความคิดเห็นในการประชุม ซึ่งถือเป็นความเห็นหลักที่ชัดเจนเพื่อใช้
เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพที่จะนำไปเสนอต่อไป

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

5.5.1 ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามแบบมาตราวัดความคิดเห็นและ
ทัศนคติตามแบบของลิเกอร์ต ข้อมูลประเภทนี้ได้นำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของคำตอบของแต่ละหัวข้อหลัก และแต่ละหัวข้อย่อยด้วย เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นโดยรวม
และความคิดเห็นของแต่ละข้อที่ได้

5.5.2 ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นในระหว่างการประชุมที่จัดให้
มีขึ้นและจากแบบสอบถามปลายเปิดได้นำมาสรุปให้เข้ากับประเด็นของการศึกษาทั้ง 4 หัวข้อหลัก
เพื่อหาข้อสรุปว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นอย่างไรในแต่ละประเด็นทั้งในเชิงของการเห็นด้วย
และไม่เห็นด้วย ตลอดจนข้อสังเกต หรือความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 กรณีดังกล่าวจะได้นำมาประเมินความเห็น
พ้องต้องกัน หรือความต่างกันเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่
สมบูรณ์ต่อไป ดังได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 ภาคที่ 3 แล้ว

5.6 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการวิจัยในรูปความเรียง แผนภูมิ และตาราง